

Õiguskantsler

Märt Rask
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 03.09.2013 nr 4-3-120-13

Meie 12.09.2013 nr 9-2/131157/1303942

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses
Kuni 31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse § 56 lg 1 ja lisa 1**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole ja küsisite põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 3-4-1-39-13 (maa- ja ringkonnakohtus tsiviilasi nr 2-09-11030) arvamust 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 ja lisa 1 sätete põhiseaduspärasuse kohta osas, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 2 700 000 kooni riigilõivu 130 000 krooni.

Tutvusin Tallinna Ringkonnakohtu 29.08.2013 määrusega nr 2-09-11030 ja **leian, et põhiseaduse § 15 lg 1 lausega 1 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas hagi esitamise ajal kehtinud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1, mille alusel tuli tsiviilasjas hinnaga üle 2 500 000 krooni kuni 3 000 000 krooni maksta hagiavalduselt riigilõivu 130 000 krooni.**

Selgitan oma seisukohti alljärgnevalt. Ühtlasi teatan, et ei soovi asja arutamist suulises menetluses.

I Vaidlusalused sätted

Riigilõivuseadus (kehtivus 01.01.2009 kuni 31.12.2010)

„§ 56. Hagiavalduse, avalduse ja kaebuse läbivaatamine

(1) Hagiavalduse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt hagi hinnast käesoleva seaduse lisa 1 järgi või kindla summana.

[---]

Lisa 1 riigilõivuseaduse juurde „RIIGILÕIVU TÄISMÄÄRAD AVALDUSE ESITAMISE EEST TSIVIILKOHTUMENETLUSES (KROONIDES)“

Tsiviilasja hind kuni, k.a	Riigilõivu täismäär
2 500 000	
3 000 000	130 000

“

II Õiguskantsleri seisukoht

1. Põhiseaduslikkuse järelevalve lubatavus – vaidlusaluse sätte asjassepuutuvus

1. Tsiviilasjas nr 2-09-11030 esitas hageja 16.03.2009 Harju Maakohtule hagi hinnaga 2 700 000 krooni (vastab 172 561,45 eurole) ning tasus hagilt riigilõivu 130 000 krooni (vastab 8 308,51 eurole). Kostja vaidlustas maakohtu 20.03.2012 otsuse. Tallinna Ringkonnakohus võttis kaebuse menetlusse 11.06.2013 ja tsiviilasja arutamine apellatsioonistmes jätkub.

2. Hageja esitas 05.07.2013 Tallinna Ringkonnakohtule taotluse enammakstud riigilõivu tagastamiseks nõutud riigilõivusumma põhiseadusvastasuse tõttu. Tallinna Ringkonnakohtu 29.08.2013 määrusega nr 2-09-11030 hageja taotlus rahuldati ja kohus jättis põhiseadusega vastuolu tõttu kohaldamata 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1.¹ Ringkonnakohtu selle määruse alusel algas põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetlus, mille kohta arvamuse saamiseks pöördusite ka minu poole.

3. Hageja esitas hagilt tasutud riigilõivu tagastamise taotluse apellatsioonimenetluse ajal, mistõttu võib Tallinna Ringkonnakohtu algatatud põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust pidada Riigikohtu väljakujunenud praktika valguses lubatavaks ning kohtuasjas nr 2-09-11030 kohaldamata jäetud RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) vastavas osas asjassepuutuvaks.

2. Normikontrolli põhjendatus, asjassepuutuvate normide vastavus põhiseadusele

4. Arvestades Riigikohtu praktikat² riigilõivude suuruse põhiseaduspärase küsimuses ja minu menetlusosalisena esitatud seisukohti nendes põhiseaduslikkus järelevalve kohtumenetlustes, **on ilmne, et 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja lisa 1 koostoimes kehtinud regulatsioon on põhiseadusega vastuolus** (kui ülemäära kõrge piirang kohtusse pöördumiseks) osas, milles **tsiviilasjas hinnaga 2 700 000 krooni (vastab 172 561,45 eurole) tuli hagiavalduselt tasuda riigilõivu 130 000 krooni (vastab 8 308,51 eurole).**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

¹ Samas määras ringkonnakohus põhiseaduspärase riigilõivu suuruseks kuni 31.12.2008 kehtinud kehtiva RLS redaktsiooni järgi 67 500 krooni (vastab 4 314,04 eurole).

² Nt RKPJKo 18.04.2013 nr [3-4-1-5-13](#), millega tunnistati RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009–31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles tsiviilasjas hinnaga üle 1 500 000 krooni kuni 2 000 000 krooni tuli hagiavalduselt tasuda riigilõivu 100 000 krooni. Nt RKPJKo 29.11.2011 nr [3-3-1-22-11](#), millega tunnistati RLS § 56 lõige 11 koostoimes lisaga 1 (01.01.2009–31.12.2010 kehtinud redaktsioonis) põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles halduskohtule esitatud kahju hüvitamise kaebuselt nõudega 2 500 000 kuni 3 000 000 krooni tuli tasuda riigilõivu 130 000 krooni.